

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ—JURISPRUDENȚĂ—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

FONDATOR:
ION S. CODREANU
Avocat,

DIRECTOR:
I. GR. PERIȚEANU
Avocat, fost Ministru

PRIM REDACTOR:
ALEXANDRU VELESCU
Doctor în Drept, Avocat

COMITETUL DE DIRECȚIE:

Traian Alexandrescu, fost decan al Baroului de Ilfov; **Alexandru Cerban**, Profesor Universitar, Avocat; **Iosif G. Cohen** Consilier la Consiliul Legislativ, Avocat; **Gr. Conduratu**, Avocat; **N. Jac Constantinescu**, Președinte la C. de Apel București; **E. Cristoforeanu**, Dr. în Drept delà Roma, Avocat; **Dem. I. Dobrescu**, Primarul General al Capitalei; **Vintilă Dongoroz**, Conferențiar univ. itar, Membru în Consiliul de disciplină al Baroului Ilfov; **D. Gălășescu-Pyk**, Profesor Universitar, Avocat; **Eugen Petiț**, Consilier la Inalta Curte de Casație; **G. Petrovici**, Prodecan al Baroului Ilfov; **C. Sipsom**, Profesor Universitar; **C. A. Stoeanovici**, Conf. univ., Membru al Consiliului Legislativ; **Gr. L. Trancu-Iași**, fost Ministru, Avocat; **Hariton Udrea**, Judecător Trib. Ilfov; **Petre Vasilescu**, Profesor Universitar.

SECRETARI DE REDACȚIE:

E. C. Decusară, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare; **Ionel I. Codreanu**, Doctor în drept din Paris, Avocat

S U M A R

— *Proiectul Codului de Procedură civilă* (urmare), de Prof. Petre Vasilescu.

JURISPRUDENȚE:

— Inalta Curte de Casație S. Unite. *Academia Română cu N. Racoviccanu*. (Constituire de instanță. Litigii ale persoanelor juridice cu terții. Instanța se constituie fără Ministerul public).

— *Idem. Fabricile de hârtie Ignatz et Söhne cu Ministerul de Finanțe*. (Interpretarea convențiilor comerciale încheiate cu Statele străine constituie un act de guvernământ).

— Casație s. III. *Idem*. (Intervenție. Admisibilitate numai când este un interes propriu al intervenientului, nu un interes colectiv, economic de ordin general și teoretic).

— Curtea de Apel Constanța: *Soc. „Calcarul” cu Ministerul de industrie și comerț*. (Dacă instanța de contencios este competente să se pronunțe asupra proprietății carierelor de la subfața acelei proprietăți? Dacă carierele sunt supuse regimului minelor?)

— Tribunalul Iași s. III: *Marcu Bercovici cu Jana Unter*. (Vânzare, Privilegiu, Urmărire. Dacă beneficiază de moratoriu acordat de art. 6 al. 3 legea reglementării datoriilor urbane și rurale din 1935), cu nota d-lui M. Veiler, avocat.

— Rezumate de jurisprudență străină.

— Premiul Baroului Dolj „Avram Iancu” 1933.

PROIECTUL COD. NOSTRU DE PROCEDURĂ CIVILĂ

(Urmare *)

Acest proiect în cartea I-a se ocupă cu instanțele și procedura de judecată și anume: În titlul I intră instanțele de judecată, cuprinzând capitolul I privitor la competența instanțelor, împărțit în secția I-a, tratând despre competența după materie și valoare, secția II-a despre compe-

tința teritorială, secția III-a despre competența întemeiată pe convențiuni, secția IV-a despre conflictele de competență, secția V-a despre comisiunile rogatorii. Capitolul II se ocupă cu recuzarea judecătorilor, capitolul III cu strămutarea judecării proceselor. *Titlul II se ocupă cu părțile din proces*, împărțit în capitolul I relativ la folosința și exercițiul drepturilor procedurale, capitolul II relativ la pluralitatea de părți, capitolul III relativ la participarea terțelor persoane la proces, cuprinzând secția I-a privitoare la chemarea în garanție, secția II-a privitoare la chemarea în proces, secția III-a la intervenția principală, secția IV la intervenția accesorie, capitolul IV privitor la reprezentarea părților în judecată, capitolul V privitor la asistența judiciară. *Titlul III se ocupă cu dispozițiuni generale de procedură*, cuprinzând capitolul I relativ la forma cererilor, capitolul II relativ la citațiuni și comunicări, capitolul III relativ la termene, capitolul IV relativ la cauțiune. *Titlul IV se ocupă cu procedura înaintea primei instanțe*, împărțindu-se în capitolul I privitor la procedura premergătoare judecării, care cuprinde secția I-a tratând despre cererile de chemare în judecată, secția II-a despre fixarea termenului de judecată, secția III-a despre întâmpinare, secția IV-a despre cererea reconvențională, secția V-a despre dispozițiuni premergătoare judecării. Capitolul II tratează despre judecată, fiind împărțit în secția I-a privitoare la desbaterea procesului, secția II-a privitoare la poliția ședinței, secția III-a la excepțiile de procedură, secția IV-a la renunțarea la judecată, secția V-a la suspendarea și întrepruperea judecărilor, secția VI-a la primare. Capitolul III se ocupă cu dovezile, fiind împărțit în secția I-a relativ la dispozițiuni generale, secția II-a relativ la dovada cu înscrisuri, secția III-a: dovada cu martori, secția IV-a: expertiza, secția V-a: cercetarea la fața locului, secția VI-a: interogatorul părților, secția VII-a: jurământul. Capitolul IV tratează despre hotărâri, cuprinzând în secția I-a hotărârile, secția II-a: hotărârile date în lipsă, secția III-a: hotărârile separate, secția IV-a: hotărârile de expedient, secția V-a: rectificarea ho-

*) Vezi No. 29 din 17 Septembrie 1933.

Publicarea acestor observațiuni este utilă pentru a putea judeca cu toată temeinicia modificările aduse acestui proiect de comisia parlamentară instituită din inițiativa Minist. de Justiție.

tărârilor. Capitolul V se ocupă cu execuția provizorie, capitolul VI cu cheltuielile de judecată. *Titlul V tratează despre procedura înaintea instanței de apel*, fiind împărțit în capitolul I care se ocupă cu procedura până la judecată, cuprinzând secția I-a privitoare la curtea de apel, secția II-a: întâmpinarea și aderarea la apel. Capitolul II relativ la judecata în apel. *Titlul VI tratează despre procedura înaintea instanței de casare*. *Titlul VII se ocupă cu revizuirea hotărârilor*. *Titlul VIII se ocupă cu procedurile speciale*, împărțindu-se în capitolul I relativ la mandatul de plată, Capitolul II relativ la asigurarea dovezilor, capitolul III relativ la ordonanțele prezidențiale, capitolul IV: opozițiile la căsătorie, capitolul V: publicarea convențiilor matrimoniale, capitolul VI: executarea creanței alimentare, capitolul VII: procedura despărțenii și desființării căsătoriei, capitolul VIII: procedura de interdicție.

Cartea II-a se ocupă cu procedurile grațioase, cuprinzând în capitolul I dispozițiuni generale, capitolul II: înscrierea persoanelor juridice de drept privat, capitolul III: declararea morții, capitolul IV: procedura adopțiunii, capitolul V: procedura tutelară, capitolul VI: înlocuirea titlurilor pierdute sau distruse.

Cartea III se ocupă cu arbitrajul.

Cartea IV-a se ocupă cu procedura civilă internațională, împărțită în capitolul I privitor la dispozițiunile generale, care cuprinde secția I-a care tratează despre competența internațională, secția II-a: teritorialitatea legilor de procedură, secția III: procedura în fața instanțelor judecătorești române, secția IV-a: recunoașterea și executarea hotărârilor streine; capitolul II se ocupă cu proceduri speciale, împărțit în secția I-a privitoare la procesele matrimoniale, secția II-a: moștenirea.

Planul de împărțire al materiei este conceput astfel :

Proiectul se ocupă întâi de instanțele de judecată intrând în acest titlu: competența, recuzarea judecătorilor, participarea terțelor persoane în proces, reprezentarea părților în judecată, asistența judiciară. Vine apoi procedura în care intră dispozițiunile generale, procedura înaintea primei instanțe în faza premergătoare judecării, judecata, poliția ședinței, dovezile, hotărârea, procedura înaintea instanței de apel, procedura înaintea instanței de casare, revizuirea, procedurile speciale. Această materie constituie procedura contencioasă. Planul este logic, fiind conform cu mersul normal al procesului, el conține o dispoziție bună concentrând în codul de procedură civilă și procedura comercială, precum și procedura tuturor instanțelor de judecată în ordinea lor erarhică.

Proiectul se mai ocupă în cartea II-a de procedura grațioasă, în cartea III-a de arbitraj, în cartea IV-a de procedura civilă internațională. O lacună a acestui proiect este lipsa din conținutul său a execuției silite, care a rămas a fi întocmită într-o lege specială. Proiectul în această privință se aseamănă cu legiuirea din Ardeal, care are

deosebit de codul de procedură civilă, legea de execuție LX din 1881 modificată în 1908, 1912 și cu legiuirea din Bucovina, care în afară de codul de procedură civilă, are legea austriacă de execuție din 27 Mai 1896. Ar, fi fost bine ca și execuția silită să fie integrată în codul de procedură civilă, ambele norme având un fond comun în chestiuni de termene, decăderi, nulități; apoi fi-resc este ca hotărârea să fie urmată de procedura execuției, ca un compliment al ei, în corpul aceleiași instituții juridice.

Această întregire este realizată în mai toate monumentele de legiuire procedurală; ea se găsește și în proiectul italian al codului de procedură civilă alcătuit sub președinția d-lui Mortara, precum și în proiectul italian de procedură civilă întocmit de d-l Francesco Carnelutti, proiect avut în mare parte ca normă de subcomisia prezidată de d-l Mortara. Este adevărat că în proiectul italian de procedură civilă întocmit de d-l Giuseppe Chiovenda nu se află execuția silită, dar acest proiect nu se ocupă decât de procedura propriu zisă a procesului și acest proiect n'a avut alt scop de cât a servi ca material informativ în redactarea proiectului integral, definitiv al codului de procedură civilă.

Izvoarele de inspirație

Izvoarele de inspirație în proiectul codului nostru de procedură civilă, sunt: Codul de procedură civilă din România-Mare, Codul de procedură german, belgian, olandez, al cantoanelor de Vaud, Geneva, Basel, Lucerna, Proiectul Chiovenda și Mortara, Proiectul german din 1931. Proiectul codului nostru de procedură civilă are o asemănare mai apropiată atât în planul general cât și în amănunt cu procedura germană și ardeleană.

Asemănarea în privința împărțirii procedurii în proces, a fazelor acestei proceduri, o are cu procedura bucovineană.

Asupra proiectului codului nostru de procedură a avut o influență în principiile călăuzitoare și proiectele codului italian de procedură civilă, precum și principiile oralității, nemijlocirii, concentrării, a împărțirii procedurii procesului, principii realizate și în procedura bucovineană și austriacă.

Împărțirea procedurii în contencioasă și necontencioasă, din proiectul codului nostru de procedură, se găsește și în procedura cantoanelor Geneva și Vaud.

Autorii proiectului nostru se ocupă de această chestie în Cartea II-a intitulând-o „procedurile grațioase”. Doctrina susține că astăzi denumirea de procedură grațioasă sau voluntară nu mai corespunde scopului acestei instituții. Acești termeni sunt împrumutați din dreptul roman și canonic. În acele timpuri, sfera jurisdicției grațioase era întinsă cuprinzând atât atribuțiuni administrative cât și legislative, instituțiunile de ordine publică nefiind extinse.

Astăzi, instituțiunile publice înmulțindu-se, atribuțiunile lor s'au împărțit, încât această procedură actualmente ar putea fi denumită mai știin-

țific „procedură necontencioasă” (9). Codul de procedură al cantoanelor de Geneva și Vaud intitulând această instituție cu denumirea de procedură necontencioasă, întrebunțează o denumire mai proprie față de progresul juridic de astăzi.

Proiectul codului nostru de procedură conține în alcătuirea planului său o parte originală: procedura internațională. Acest proiect ar fi putut păstra factura codului nostru de procedură civilă din Vechiul Regat, adăogându-i-se părți mai utile. În acest chip el ar fi împăcat necesitățile de ordin sufletesc legate de păstrarea tradițiilor noastre juridice cu instituțiunile ce reprezintă progresul juridic actual.

EXAMENUL INSTITUȚIUNILOR

Trecând dela examenul planului la examenul instituțiilor, proiectul codului nostru de procedură civilă începe cu competența instanțelor, împărțind-o în competența după materie și valoare, competența teritorială și competența întemeiată pe convențiuni. Această împărțire se observă și în codul de procedură civilă din Bucovina cât și în proiectul italian al codului de procedură civilă din 1926, întocmit sub președinția d-lui Ludovico Mortara. Proiectul nostru fixează mai întâi competența tribunalului și apoi pe a judecătorei de ocol. Mai logic ar fi fost să păstreze ordinea erarhică a instanțelor, începând cu competența judecătorei de ocol și apoi cu aceea a tribunalului, după cum se urmează în codul de proc. civ. din vechiul regat și în proiectul italian Mortara în art. 50 și 51.

În art. 15 proiectul nostru spune că acțiunile privitoare la raporturile dintre societățile comerciale și reprezentanții sau asociații lor, precum și acțiunile privitoare la lichidarea acestor societăți, sunt de competența exclusivă a instanței sediului societății. Față de redacția acestui articol se pune întrebarea: Ce instanță este competentă în acțiunea pornită contra societății de o persoană care nu e reprezentant sau asociat într-o societate comercială, sau care nu privește lichidarea societății? De sigur, tot instanța sediului societății. Pentru claritatea și complectarea acestui text, proiectul ar fi trebuit să fixeze și această situație, după cum o prevede art. 62 din codul de proc. civilă al Vechiului regat și art. 222 din codul de procedură civilă rus, aplicabil în Basarabia.

Proiectul codului nostru de procedură civilă nu vorbește de competența minorului, a militarului în armata permanentă, de competența în materie de faliment. Nu este bine ca rezolvirea acestor chestii să fie lăsată a fi făcută pe temeiul principiilor generale. Procedura civilă a vechiului regat în art. 58 și 64, precum și Procedura civilă din Bucovina în § 70 prevăd și aceste chestiuni.

Despre prorogarea de competență legală a instanței civile în materie comercială și reciproca—de asemenea—nu se spune nimic. Procedura Ve-

chiului Regat în articolul 108 și articolul 65 din proiectul italian Mortara, rezolvă această chestie. Tot astfel este omisă și verificarea competenței după materie din oficiu. Nu se poate spune că această chestie este prevăzută în art. 142 din proiect, fiindcă în acest text se arată numai cazul, când președintele găsește că instanța este necompetentă. Procedura civ. din Ardeal în § 50, legea de procedură civilă a cantonului de Geneva din 13 Octombrie 1920 în art. 78, obligă instanța să verifice competența din oficiu. Această obligație este și în procedura civilă belgiană (10).

Secțiunea IV-a din capitolul I relativ la competența instanțelor, se ocupă cu conflictele de competență. Ideile proiectului își găsesc asemănare cu § 51—53 proc. civ. din Ardeal și cu § 47 pr. civ. din Bucovina. Art. 25 în al. 3 și 4 din această secțiune spune că desemnarea instanței se va face la cerere, prin încheierea dată cu sau fără citarea părților, în Camera de consiliu. Încheierea se va comunica părților de instanța desemnată, odată cu citarea lor. *Redacția textului nu este clară.* Din prima lectură nu se știe, dacă citarea părților de instanța desemnată se face la judecarea conflictului de competență, sau la judecarea procesului, după ce s'a rezolvit conflictul de competență. După oarecare reflexie se poate înțelege că instanța desemnată este instanța care s'a găsit că este competentă să judece procesul și că această instanță comunică părților încheierea prin care s'a deslegat conflictul de competență, citându-le în acelaș timp pentru judecarea procesului.

Proiectul nu spune nimic privitor la procedură, când se constată conflictul de jurisdicție. Art. 264 din codul de procedură civilă al vechiului regat spune că în acest caz se va suspenda orice altă procedură până la regularea conflictului, trimițându-se dosarul la instanța în drept a judeca procesul.

Proiectul nu vorbește nici despre căile de atac. Art. 265 din procedura civilă a vechiului regat este mai complect. El spune că tribunalul sau Curtea, care va judeca conflictul, va regula competența fără opoziție și cu drept de recurs în cașăție. Hotărârea Curții de casație va fi fără drept de opoziție.

Proiectul nu se ocupă în această secție nici despre conflictul de atribuție, care are de obiect amestecul instanțelor judiciare în atribuțiile instanțelor administrative. Astăzi, acest conflict se poate deslega de Inalta Curte de casație prin cererea părții interesate pe temeiul art. 30 al. 7 din legea pentru Curtea de casație, sau la cererea Ministerului de justiție sau a procurorului general pe temeiul art. 22 din aceeaș lege. Rezolvarea acestui conflict după proiectul codului de procedură civilă, se poate face pe temeiul art. 410 al. I, combinat cu art. 394 al. 1 și 2 din acest proiect. Pentru înlesnirea cercetării ar trebui, ca secția care se ocupă cu conflictele de competență să cuprindă și conflictul de atribuție, coordonându-se această secție cu titlul 6 care tratează despre procedura înaintea Curții de casație.

9) E. Glasson, A. Tisier, *Traité Théorique et Pratique d'Organisation Judiciaire, de compétence et de Procedure Civile*, III-e éd. no. 11; Giuseppe Chiovenda, *Principii de Diritto Procesuale civile*, p. 314 și urm.; Ludovico Mortara, *Manuale della Procedure Civile*, p. 518 și urm., no. 1084, vol. II.

10) Ad. Braas, *Précis, de Proc. civ.*, p. 147.

Procedura civilă rusă aplicabilă în Basarabia la 1 Iunie 1928, încorporează în conflictele de competență și pe cele de atribuție — art. 229—244.

Instituția comisiunii rogatorii din proiect are multă asemănare cu aceeași instituție tratată în Codul procedurii civile din Ardeal în § 13—15. Art. 27 din proiect dă numai în atribuția judecătorească îndeplinirea actelor de procedură prin comisie rogatorie. Codul de procedură civilă din vechiul regat este mai larg, dând această atribuție și tribunalelor — art. 210, 236. În acest sens este și § 37 din Codul de procedură civilă din Bucovina.

Recuzarea judecătorilor din proiect are multe dispoziții asemănătoare cu recuzarea din procedura civilă din Ardeal (§ 59—67), din procedura civilă din Bucovina (§ 19—25) și din procedura civilă a Vechiului regat (art. 274—287). Proiectul arătând cazurile de recuzare, termină acest punct întrebându-l în art. 30 al. 4 o formulă generală, din care rezultă că este caz de recuzare, dacă din împrejurările procesului, calitatea părților, or a reprezentanților ar face ca nepărtinirea judecătorului să fie bănuită. Această formulă sintetică e foarte bună; deoarece însă spețele de recuzare, ce ar intra în această formulă generală, sunt lăsate la aprecierea instanței de judecată, este bine să se introducă în proiect și spețele prevăzute în al. 1 și 3 din art. 275 din Codul de procedură civilă al Vechiului regat. Alte dispoziții bune, care ar mai trebui introduse în proiect, sunt acelea fixate în art. 279 și în aliniatele 1 și 2 din art. 282 din procedura civilă a Vechiului regat. O lacună a proiectului este că nu precizează căile de atac contra hotărârii date în această materie; dispozițiile art. 37 din proiect sunt insuficiente; art. 283 din procedura civilă a Vechiului Regat, § 65 din procedura civilă a Ardealului, art. 391 din procedura civilă franceză, vorbesc deslușit despre mijloacele de atac. O altă lacună a proiectului este că nu spune unde se judecă cererea de recuzare și dacă părțile pot discuta această cerere. Din aliniatul 3 al art. 383 din procedura civilă a Vechiului Regat și din considerațiunile jurisprudenței noastre rezultă că judecata se face în camera de consiliu și numai pronunțarea hotărârii se face în ședință publică, dar discuția părților nu este exclusă, când ea este necesară. (Cas. I, 3 Febr. 1898, B. p. 167; Cas. II, 3 Noemb. 1897, B. p. 1345).

Art. 40 din proiect se ocupă cu *strămutarea judecării proceselor*. Strămutarea va putea fi cerută numai de Ministerul public de pe lângă Curtea de casație din oficiu sau prin intervenția Ministerului de justiție, când natura procesului, numărul sau calitatea părților, or alte împrejurări grave, ar putea turbura liberul curs al judecății.

Formula generală a proiectului, care sintetizează cauzele de strămutare ale procesului, este insuficientă, deoarece inițiativa procesului de strămutare rămâne numai la libera apreciere a Ministerului public de pe lângă Curtea de casație și a Ministerului de justiție, fără ca părțile din proces să mai aibă vreun rol.

În actuala stare a legislației Vechiului regat, doctrina și jurisprudența au stabilit că bănuiala

legitimă și siguranța publică prevăzute în penal ca motive de strămutare (art. 539—541 proc. pen.) sunt valabile ca motive de strămutare și în civil. (G. Tocilescu, Curs de Procedură civilă, partea III-a, p. 596 și urm.; Cas. III, 11 Aprilie 1930. *Jurisprudența Generală* 923 din 1930; Cas. I, 27 Iunie 1901, Buletin p. 998; Trib. Gorj s. II, 10 Sept. 1924, *Curierul Judiciar* 606 din 1924).

Aceste două motive de strămutare ar putea fi adăugate ca exemple enunciative pe lângă formula generală a proiectului. Această formulă ar putea fi complectată și cu motivul de rudenie prevăzut de art. 266 din Procedura Civilă a Vechiului regat; și în acest caz cererea de strămutare poate fi făcută de partea interesată, care va fi judecată de instanța înaintea căreia s'a produs motivul de strămutare, cu procedura și căile de atac prevăzute de art. 267—273 din același cod.

În titlul II, proiectul se ocupă de situația părților, de folosința și exercițiul drepturilor procedurale ce au în proces. Art. 45 din proiect dispune că incapabilii nu pot sta în judecată și nu pot face acte de procedură decât prin reprezentanții lor legali; că această dispozițiune se aplică și persoanelor cu capacitate restrânsă, afară numai dacă asupra obiectului procesului legea le recunoaște libera dispoziție. Partea referitoare la persoanele cu capacitate restrânsă, din acest text de lege, înfățișează o situație ce nu corespunde realității: Minorul emancipat — de pildă — nu este reprezentat în instanță, ci asistat de curator; în actele, pe cari acest minor nu poate să le facă singur, el figurează în instanță alături de curator.

În această privință, art. 67 al. II din codul de procedură civilă al Vechiului regat este redactat mai complet dispunând că persoanele și corporile, care n'au liberul exercițiu al drepturilor lor, vor fi reprezentate, asistate, în chipul arătat de legea care regulează starea sau organizarea lor. Chestia autorizării nu mai prezintă importanță dela apariția legii din 20 Aprilie 1932, care a ridicat incapacitatea civilă a femeii măritate.

Tratând despre pluralitatea de părți, art. 47 din proiect dispune că mai multe persoane pot fi împreună reclamante sau pârâte în același proces, dacă obiectul procesului este un drept sau o obligație comună, ori dacă drepturile sau obligațiile părților se întemeiază pe aceeași stare de fapt și de drept. Acest articol se aseamănă cu § 78 din Codul de Procedură civilă din Ardeal. Redacția textului poate da loc la discuții, obiectul procesului nefiind totdeauna un lucru în abstract: discuția mai poate avea loc prin confuzia ce s'ar putea face între dreptul sau obligația a cărei realizare se cere și obiectul dreptului sau al obligației.

Mai clar redactat ni se pare art. 68 al. 2 din codul de procedură civilă al Vechiului regat, care vorbește în acest caz de legătura de interes cu privire la pricină, sau § 11 din codul de procedură civilă din Bucovina, care vorbește de coproprietatea obiectului din litigiu, sau art. 46 din legea timbrului, care vorbește de persoane cu un interes comun, decurgând din același act sau fapt generator de drepturi sau obligațiuni.

In capitolul consacrat participării terțelor persoane la proces, figurează și chemarea în garanție. Art. 49 din proiect dispune că partea care, în caz de pierderea procesului, ar putea intenta acțiune în regres sau pentru despăgubiri împotriva unei terțe persoane, o va putea chema în garanție înaintea primei instanțe. Acest text de lege are apropiere cu § 89 din codul de procedură civilă din Ardeal.

Pentru o redacțiune mai clară cred că ar fi mai bine ca termenul de acțiune în regres să fie înlocuit cu termenul de acțiune de chemarea în garanție. Acest din urmă termen a intrat în uzul instituțiunii procedurale.

Termenul de regres este consacrat în materie cambială: regresul pentru dobândirea cauțiunii, a plății, sau acțiunea în regres. O redacție în spiritul acestei instituții ar fi atunci aceasta: Partea, care în caz de pierdere a procesului, ar putea intenta acțiune de chemare în garanție împotriva unei terțe persoane, o va putea chema ca garant înaintea primei instanțe. În acest sens este redactat și art. 112 din procedura civilă a Vechiului regat.

Art. 53 din proiect prevede că cel chemat în garanție nu este obligat să facă întâmpinare. Pentru a nu da loc la surprinderi în proces, cred că întâmpinarea este necesară și în procedura chemării în garanție. Făcerea întâmpinării este prevăzută în materie de garanție și în art. 30 din legea de accelerare a judecăților.

Proiectul se ocupă în art. 57 — 62 de *chemarea terțiului în proces* care are pretenție asupra sumei de bani sau a lucrului, ce formează obiectul procesului. Această instituție se află și în procedura civilă din Ardeal în § 93 sub titlul de numirea autorului, în procedura civilă din Bucovina, cu denumirea de indicarea autorului, în codul german de procedură civilă în § 75—77, în proiectul codului italian de procedură civilă Mortara în art. 19. În legea de accelerare a judecăților, principiul este numai anunțat în art. 30. Această instituție este utilă soluționând în același proces pretențiuni, care ar putea da loc la alte procese.

Instituția intervenției este studiată în proiect în art. 63—67. Principiile, redacția articolelor se aproprie mult cu intervenția din codul german de procedură civilă (§ 64—71), cu intervenția din codul de procedură civilă din Ardeal (§ 82—88) și cu intervenția din codul de procedură civilă din Bucovina (§ 16—20). Trătând despre intervenția principală art. 63 din proiect dispune că cel care reclamă în tot sau în parte un lucru, sau un drept care face obiectul unui proces între alte persoane, poate să intenteze acțiune, dacă procesul se află înaintea primei instanțe. Față de această redacție, credem că formula fixată în art. 247 din codul de procedură civilă al Vechiului regat este mai bună, fiindcă această formulă arată condițiile intervenției și contopește cererea de intervenție cu procesul în care această cerere intervine.

Art. 64 din proiect dispune mai departe că intervenția principală întemeiază un proces de sine stătător, pe care instanța poate să-l judece deose-

bit sau să-l conexeze cu procesul principal, dând o singură hotărâre. Pentru a evita contradicție de hotărâri credem că este bine să se conexeze totdeauna cererea de intervenție cu procesul principal. În acest sens este și art. 251 al. 2 din Codul de procedură civilă al Vechiului regat.

Art. 66 din proiect dispune că dacă instanța de casare admite intervenția, intervenientul va fi citat din oficiu la debateri, iar dacă procesul s'a terminat la instanța de fond, i se va comunica hotărârea. Redacția acestui aliniat nu este clară. Nu rezultă cu precizie din textul proiectului înaintea cărei instanțe intervenientul va fi citat pentru debateri și ce va face după ce i se va comunica hotărârea, după ce procesul s'a terminat la instanța de fond?

Credem că este bine ca proiectul să completeze instituția intervenției și cu intervenția silită admisă de doctrină și jurisprudență. (Trib. Iași s. II. 10 Iulie 1922, Pand. Rom. partea II, p. 295 din 1922; G. Tocilescu, Curs de Procedură civilă, partea III-a, p. 562, no. 234; Dalloz, Répertoire, V. Intervention, no. 143).

Proiectul se ocupă de *reprezentarea părților în proces* în art. 68 — 75. Multe din principiile proiectului în această materie se găsesc în codul german de procedură civilă (§ 78—99), în codul de proced. civilă din Ardeal (§ 94—111), în codul de procedură civilă din Bucovina (§ 26—39), în proiectul italian al codului de procedură civilă redactat sub președinția d-lui L. Mortara (art. 21—28). În art. 68 proiectul dispune că înaintea primei instanțe părțile pot face acte de procedură singure sau prin avocați, iar la judecătoria părțile pot fi reprezentate și prin soț, ascendenți, descendenți majori și prin oricare din părți, care are același interes în proces. Observăm că proiectul vorbește numai despre actele de procedură, dar nu spune nimic despre desbaterea procesului. Și atunci întrebare: Înaintea primei instanțe partea poate sau nu să ia parte singură la desbaterea procesului? Acest punct trebuie lămurit pentru a nu da loc la discuții. Nelămurit rămâne și punctul dacă partea poate da procură și unei persoane, care nu este avocat, pentru a o reprezenta în instanță. Paragraful 33 din procedura civilă din Ardeal îngăduie acest lucru pentru anumite acte de procedură, iar art. 107 din legea avocaților îngăduie darea acestor procuri, fără însă ca acea persoană să primească în chip obișnuit asemenea procuri de reprezentare în justiție.

Art. 69 din proiect dispune că înaintea Curților de apel și Curții de casație reprezentarea prin avocat este obligatorie, cu excepțiunile arătate în al. 1—3. Dar dacă partea nu se prezintă cu avocat? În acest caz credem că este bine ca instanța să-i dea un termen în acest scop, obligând-o la plata cheltuelilor procedurale pricinuite cu amânarea procesului. În acest sens este o dispoziție în § 99 din codul de procedură civilă din Ardeal și în art. 22 din proiectul Mortara al Codului italian de procedură civilă.

Art. 70 din proiect vorbind despre actele de procedură, pe care reprezentantul părții le poate face în proces, dispune că restrângerea imputer-

nicirii nu este opozabilă părții adverse. Credem că această dispoziție nu este bună. Dece să nu fie opozabilă părții adverse restrângerea procurii, dacă i s'a adus la cunoștință? În sensul părerii noastre sunt § 105 din codul de procedură civilă din Ardeal, § 32 din procedura civilă din Bucovina și art. 28 din proiectul italian Mortara.

O dispoziție bună prevăzută în § 38 din procedura civilă din Bucovina, precum și în paragraful 89 din pr. civ. germană, care ar trebui prevăzută și în proiectul codului nostru de procedură civilă, este împuternicirea provizorie. Instanța poate autoriza provizoriu o persoană fără procură de a face un act de procedură în interesul unei părți, sub rezerva ca într'un anumit termen să aducă mandatul convenit. De asemenea, substituirea de avocați prevăzută în § 31 al. 4 din procedura civilă din Bucovina și în art. 27 din proiectul Mortara, ar trebui prevăzută formal și în proiectul codului nostru de procedură civilă.

Asistența judiciară. Sediul materiei în proiect este în art. 76—85. Principiile proiectului se găsesc și în § 114—127 din Codul procedurii civile germane, în § 112—123 din codul de procedură din Ardeal, în § 63—73 din codul de procedură civilă din Bucovina. În constatarea paupertății proiectul a adoptat sistemul judiciar, care constă în aprecierea instanței de judecată după criteriul strictului necesar pentru întreținerea părții și a familiei sale, spre deosebire de sistemul administrativ, sistem adoptat în Vechiul regat, care constă în aprecierea autorității administrative după criteriul stării de mizerie a părții. Sistemul proiectului este superior sistemului adoptat în procedura Vechiului regat.

În art. 77 al. 1 proiectul dispune că persoanele juridice n'au drept la asistență judiciară. Credem că această dispoziție nu este bună. Iată — de pildă — o instituție de utilitate publică nevoită să pornească un proces costisitor, de ce această instituție să n'aibă drept de asistență judiciară, dacă cheltuelile procesului i-ar primejdi existența? Chiar art. 22 al. 1 din legea timbrului scutește de taxa timbrului și a impozitului proporțional, actele de administrație publică de orice natură, registrele statului, județelor, comunelor și ale instituțiilor de interes public sub dependența lor.

Art. 79 din proiect vorbind de scutirea taxelor de timbru și a impozitului proporțional ca beneficiu al asistenței judiciare, nu specifică actele ce intră în sfera noțiunii de asistență judiciară. Ar trebui să intre în această sferă: acțiunea, actele de procedură, actele de conservare, căile de atac, actele de execuție. În acest sens este și § 117 din procedura civilă din Ardeal.

Art. 80 al. 1 din proiect dispune că cererea de scutire va fi însoțită de un certificat doveditor al lipsei de mijloace, eliberat fără nici o taxă de primăria domiciliului sau reședința părții. Credem că ar fi mai bine că acest certificat să fie liberat de administrația financiară sau de percepția fiscală, care cunoaște venitul părții din proces.

Art. 81 din proiect dispune că sumele necesare pentru administrarea dovezilor vor fi depuse, în cazul când asistența a fost încuviințată, din fondul cheltuelilor judiciare. Proiectul vorbește nu-

mai de administrarea dovezilor, lăsând celelalte acte fără nicio precizare.

Art. 85 dispune că cererea de asistență pentru intentarea acțiunii suspendă prescripția dreptului sau a termenului în care acțiunea trebuie intentată, că suspendarea încetează din ziua rămănerii definitive a încheierii, prin care s'a admis sau s'a respins cererea. Proiectul nu spune nimic, ce se întâmplă, dacă se pornește în urmă acțiunea? Principiile ne conduc la întreruperea prescripției.

Proiectul nu prevede ipoteza, când soțul sau soția celui care cere asistența, are avere. Practica judiciară a stabilit că în acest caz nu se acordă asistență.

Art. 79 al. 2 din proiect trebuie pus în legătură cu art. 235 și urm. din legea avocaților pentru a coordona asistența judiciară din proiect cu această din urmă lege.

Forma cererilor are sediul în art. 86—93 din proiect. Principiile proiectului se găsesc și în art. 1 și urm. din legea de accelerare, în art. 59 și urm. din legea judecătorilor de ocol din Vechiul regat, în § 128—135 din codul de procedură civilă germană, în § 129 și urm. din codul de procedură civilă din Ardeal, în § 74 și urm. din codul de procedură civilă din Bucovina.

Art. 87 din proiect trebuie complectat impunându-se în cerere nu numai numele, dar și pronumele părții, pentru o complectă identificare a sa.

Art. 90 aliniatul 3 dispune că dacă cererea urmează a fi rezolvită fără ascultarea părții, înscririle se vor alătura în original. Credem că ar fi bine, ca acest aliniat să fie complectat cu dispoziția că după rezolvirea cererii originalele se vor putea elibera părții cu obligația de a lăsa copii la dosar. În acest sens este art. 174 al. 2 din proiect, cu care acest articol trebuia pus în legătură.

Acest capitol trebuie pus în legătură cu secția I, capitolul I, titlul IV din acest proiect, care se ocupă cu cererile de chemare în judecată, fiind vorba de chestiuni cari au multe puncte de asemănare.

(va urma)

P. VASILESCU

Profesor de Procedură Civilă la Universitatea din Iași

INALTA CURTE DE GASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. U.

Audiența dela 15 Iunie 1933

Președenția D lui D. VOJANSCHI, Prim Președin e

Academia Română cu N. Racoviceanu

Decizia No. 32

Constituirea instanței. Litigii ale persoanelor juridice cu terții. Instanța se constituie fără Ministerul public Art. 97 și 96 din legea persoanelor juridice din 1924.

Divergență între jurisprudența Inaltei Curți s. I și aceea a Inaltei Curți s. III. Trimiterea cauzei la Secțiile Unite ale Inaltei Curți. Art. 17 din legea Curții de casație.

Când art. 98 din legea persoanelor juridice, în continuarea dispozițiilor din art. 97, impune participarea Ministerului public în toate chestiunile cari interesează persoanele juridice, prin aceasta

are în vedere numai litigiile dintre asociații și asociați, adică litigiile ce se ivesc în timpul funcționării și lichidării persoanelor juridice și decurg din aplicarea legii din 1924, nu și acele pe cari persoanele juridice le pot avea cu terțele persoane, care rămânând supuse prevederilor din dreptul comun, instanța de judecată se constituie fără participarea Ministerului public.

Curtea.

Asupra motivului I de casare din recursul făcut de Academia Română, contra deciziei no. 315 din 1931, a. Curții de apel București s. V-a.

Având în vedere că, prin această decizie Curtea de fond, confirmând sentința primei instanțe, respinge acțiunea prin care recurenta, în calitate de legatară particulară a def. Maria Antachi, a cerut, intimatului Niculae Raicoviceanu, legatar universal și executor testamentar al numitei defuncte, să-i predea legatul ce i-a fost lăsat, cu veniturile aferente dela moartea testatoarei.

Având în vedere că, judecata acestui recurs venind înaintea secțiunii I-a a Inaltei Curți, în ședința dela 14 Martie 1933, această secțiune a constatat că, prin soluțiunea ce a dat în decizia no. 4630 din 1926, cu privire la chestiunea pusă în discuție prin primul motiv de casare a recursului, se află în divergență cu jurisprudența stabilită de secția III-a a Inaltei Curți, prin decizia no. 1495 bis din 1931, și, găsind că nu este cazul a se reveni asupra jurisprudenței sale, a trimis cauza, în conformitate cu art. 17 legea organică, înaintea Secțiunilor Unite ale Inaltei Curți.

Văzând motivul de casare astfel formulat :

Rea constituire a instanței de apel și violarea art. 98 și 106 ale legii asupra persoanelor juridice din 1924.

Conform acestor texte de lege, art. 98 și 106 din legea asupra persoanelor juridice, instanțele judecătorești, care sunt chemate a se pronunța în litigiile cari interesează persoanele juridice, trebuie constituite cu Ministerul public, care trebuie să pună concluziuni ca parte alăturată. Această dispozițiune prevăzută în art. 98 al legii este de ordine publică, așa cum prevede art. 106 din legea din 1924.

Academia Română, fiind o persoană juridică de drept public, creiată prin legea sa organică din 29 Martie 1879, Curtea de apel Secția V-a, trebuie să se constituie, pentru judecarea litigiului de față cu un reprezentant al Ministerului public, deoarece în cauză erau angajate interesele unei persoane juridice.

Or, din deciziunea atacată cu recurs se constată că Ministerul public n'a luat parte la constituirea instanței de apel atunci când litigiul s'a desbătut și aceasta constituind o rea constituire a instanței, deciziunea dată de Onor. Curte este nulă și inexistentă.

Având în vedere că prin art. 98 din legea din 1924, pentru persoanele juridice, Ministerul public va pune concluziuni ca parte alăturată, în toate chestiunile ce interesează o persoană juridică, în afară de cazurile în cari i se atribuie, prin lege, rolul de parte principală. În fața Comisiunii superioare a persoanelor juridice, concluziunile sunt puse de Procurorul general al Inaltei Curți de casație.

Considerând că această compunere a instanței.

prevăzută, nu pentru întregirea capacității reprezentanților legali ai persoanelor juridice, ci în interesul legii, fiind o compunere excepțională, deosebită de cea stabilită de dreptul comun, ea nu poate avea loc decât pentru cazurile strict prevăzute de lege.

Considerând că, deși dispozițiunile din art. 98 sus citat, sunt concepute în termeni generali și nu fac nici o distincție între diferitele chestiuni ce pot interesa persoanele juridice, ele însă nu pot fi luate izolat, ci interpretarea lor trebuie făcută în concordanță cu dispozițiunile art. 97 care îl preced.

Având în vedere că art. 97, după ce prin alin. I stabilește că pentru rezolvarea litigiilor din asociație și asociați este competent tribunalul sediului principal al asociațiunii, mai prevede prin aliniatul II că toate celelalte litigii, ce eventual s'ar ivi în timpul funcționării sau lichidării, se vor judeca după dreptul comun, însă cu termenele prescurtate acolo arătate.

Considerând că prin acest al doilea aliniat, legiuitorul nu s'a putut referi decât la litigiile de ordin intern, care interesează funcționarea și lichidarea acestor persoane juridice și decurg din aplicarea legii din 1924, iar nu la cele pe cari ele le-ar putea avea cu terțele persoane, întrucât pentru acestea nu era nevoie de mențiunea specială că se vor judeca după dreptul comun, deoarece dreptul comun se aplică fără să fie necesar ca o prevedere specială să dispună în acest sens.

Că, dar atunci când art. 98, în continuarea dispozițiilor din articolul precedent, impune participarea Ministerului public în toate chestiunile care interesează persoanele juridice, prin aceasta are în vedere numai litigiile dintre asociații și asociați, din alin. I art. 97, precum și pe cele din alin. II de sub acest articol, adică litigiile ce se ivesc în timpul funcționării și lichidării persoanelor juridice și decurg din aplicarea legii din 1924, nu și acele pe cari persoanele juridice le pot avea cu terțele persoane, care rămânând supuse prevederilor din dreptul comun, instanța de judecată se constituie fără participarea Ministerului public.

Că, astfel fiind, urmează că, primul motiv de casare din recursul introdus de Academia Română devine nefondat și se respinge ca atare, fiind constant că litigiul dedus în recurs nu derivă din aplicarea legii din 1924, ci este un proces de drept comun, intentat contra unei terțe persoane; că, în urma acestei respingeri, dosarul cauzei se restituie secției I-a pentru a da curs celorlalte motive.

Pentru aceste motive, Curtea respinge, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. UNITE

Audiența dela 9 Martie 1933

Președenția D lui D. VOLANSCHI Prim-Președinte

Fabricile de hârtie Ignatz Spiro & Söhne cu

Ministerul de Finanțe

Decizia No. 19

Convențiuni comerciale încheiate cu Statele streine. Caracterul și scopul legii prin care sunt ratificate. Numai de oportunitate și utilitate. Dispozițiunile constituționale nu ridică măsurilor prin care se interpretează sau se suspendă executarea

unor asemenea convențiuni. Caracterul unui act de guvernământ. Art. 88 și 107 din Constituție și art. 2 din legea contenciosului administrativ.

Legea Contenciosului administrativ exceptează de la controlul justiției actele de executare și interpretare a tratatelor și convențiilor diplomatice, deci și a convențiilor comerciale.

Convențiile comerciale încheiate cu Statele străine, stabilind raporturi de la stat la stat, ele sunt rezultatul unui acord de voință dintre două state suverane, deci opera a două suveranități.

Dacă Constituția prin art. 88 final recunoaște acestor convențiuni putere îndatoritoare numai după ce au fost ratificate de Parlament, prin aceasta se acordă Parlamentului numai dreptul de a admite sau respinge în totul convenția supusă lui fără a o modifica, — de unde urmează că, legea de ratificare nu este o lege ordinară, și nu poate constitui pentru guvern obligațiunea de a aplica regimul cuprins în convenție și nu ridică măsurile prin care guvernul interpretează sau suspendă executarea acestor convenții, caracterul de act de guvernământ, recunoscut prin art. 2 din legea Contenciosului în conformitate cu principiile art. 107 din Constituție.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l Cons. Eug. Petit pe d-l av. V. Hillard în susținerea cererii de neconstituționalitate, pe d-nii av. Tr. Ionescu și M. Paleologu, în combateri cum și pe d-l Procuror general C. Viforeanu, în concluziuni și

Deliberând,

Asupra cererii de neconstituționalitate de față:

Având în vedere că soc. anonimă Fabricile de hârtie Ignatz Spiro et Sohne din Cehoslovacia, întemeindu-se pe legea asupra contenciosului administrativ, au chemat în judecată înaintea Curții de apel din București, pe Ministerul de finanțe și Președintele Consiliului de Miniștri, cerând ca Ministerul să oblige Direcțiunea generală a vămilor să aplice imediat, transporturilor de hârtie trimise de dânsa în România, art. 743 din tariful vamal, astfel cum prevede legea specială prin care s'a ratificat convenția de comerț încheiată de România cu Cehoslovacia, iar nu tariful majorat stabilit prin jurnalul posterior al Consiliului de Miniștri.

Că, această acțiune a fost respinsă, ca nefondată, prin deciziunea no. 257 din 1931.

Având în vedere că, reclamanta atacând cu recurs deciziunea Curții de fond, a formulat mai multe motive de casare; că, înaintea s. a III-a a Inaltei Curți, competente după lege a judeca acest recurs, s'a ivit în ședința dela 8 Iulie 1932, divergență asupra motivului I relativ la aplicarea art. 9 din convenția comercială cu Cehoslovacia și anume asupra chestiunii dacă acest art. deroagă dela art. 4 din tariful vamal, care face obiectul motivului III de casare și s'a trimis această chestiune spre a fi judecată de compectul prevăzut de art. 15 legea organică a Inaltei Curți.

Că, înaintea acestui compect, în ședința dela 2 Noembrie 1932, Ministerul de finanțe a ridicat in-

cidentul că interpretarea și executarea tratatului de comerț cu Cehoslovacia, chestiuni care formează obiectul motivelor de recurs în discuțiune, este conform art. 2 legea contenciosului un act de guvernământ, și deci, sub acest raport, acțiunea în contencios administrativ a recurentei este inadmisibilă: că, recurenta în combateri a obiectat în prim rând, că, textul art. 2 invocat s'ar referi numai la tratatele și convențiunile diplomatice, adică cele cu caracter politic și militar, nu și la cele comerciale, cari odată ratificate de puterea legiuitoare, după cum prevede art. 88 din Constituție, devin legi interne față de particulari și ca atare aplicarea și interpretarea lor poate fi censurată de instanțele judecătorești: că, în cazul când se va decide că art. 2 legea contenciosului exceptează și tratatele de comerț, a declarat că dânsa înțelege sa atace ca neconstituțional acest text de lege, partea referitoare la executarea și interpretarea convențiilor încheiate cu statele străine.

Că, s. III-a în compectul sus arătat, a admis, prin decizia no. 1363 din 1932, incidentul ridicat de Ministerul de finanțe și a decis că, convențiunile comerciale încheiate cu Statele străine, intră și ele în rândul tratatelor și convențiilor diplomatice prevăzute în art. 2 legea contenciosului administrativ și ca atare refuzul Ministerului de finanțe întemeiat pe interpretarea tratatului de comerț din 27 Iunie 1930, cu Cehoslovacia, este un act de guvernământ, iar, față cu declarația de neconstituționalitate ridicată de soc. recurentă, a trimis, conform art. 29 din legea organică a Inaltei Curți, această chestiune în judecata Secțiilor unite.

Asupra motivelor de neconstituționalitate astfel formulate :

Art. 2 legea Contenciosului ad-tiv aliniatul referitor la executarea și interpretarea tratatelor și convențiilor diplomatice, violează, art. 88, alin. ultim din Constituție.

Curtea de Casație s. III-a a statuat prin decizia Nr. 1363 din 2 Noembrie 1932, că executarea și interpretarea unei convențiuni de comerț, ratificată prin o lege internă de aplicare, intră în cadrul actelor de guvernământ, prevăzute de art. 2 din legea Contenciosului ad-tiv.

Prin aceasta, art. 2 din legea Contenciosului administrativ, lasă la dispoziția autorității administrative să aplice sau să nu aplice față de un particular regimul legal cuprins în o convenție comercială ratificată prin o lege internă.

Intrucât articolul 88 al. ultim din Constituție, prevede că un tratat de comerț ce a fost supus puterii legislative și aprobat de ea (ratificat prin o lege internă) are autoritate îndatoritoare, adică creează o obligație juridică pentru puterea executivă, de a aplica regimul legal cuprins în convenția de comerț ratificată prin, legea internă;

Intrucât art. 2 din legea Contenciosului administrativ prin formula actelor de guvernământ, adică a actelor facultative lăsate la discreția autorității ad-tive, de a aplica sau nu aplica un anumit regim, creează o posibilitate pentru puterea executivă de a nu aplica și deci de a nu respecta autoritatea îndatoritoare a convențiilor comerciale supuse și aprobate de puterea legislativă; rezultă că art. 2 al. mai sus indicat, din legea Contenciosului ad-tiv, este în contradicție și violează art. 88 al. ultim din Constituție.

Dacă executarea și interpretarea unui tratat politic este un act de guvernământ, nu se poate admite față de princi-

piile generale și față de art. 88 al. ultim din Constituție, că aplicarea în speță a unui tratat comercial executat de stat prin ratificarea lui de puterea legiuitoare ca o lege internă, să constituie un act de guvernământ ca să oprească justiția de a examina legalitatea refuzului unui organ al puterii executive de a aplica în mod concret și personal ceea ce puterea legislativă a și aplicat în mod abstract, și general prin înșăși votarea legii de ratificare a convențiunei.

De altfel, în virtutea art. 91 din Constituție, puterea executivă, având numai drepturile conferite expres prin art. 86—90 din Constituție, nu are puterea de a refuza aplicarea unui tratat comercial proclamat ca obligator de către puterea legiuitoare care are plenitudinea drepturilor ce au fost conferite prin Convenție unei alte puteri, eficacitatea voinței legislative, trebuind să fie garantată de puterea judecătorească, atât în virtutea primatului puterii legislative și a erarhizării constituțională a voințelor în Stat, cât și în virtutea textului expres al art. 88 al. ultim din Constituție.

Actele de guvernământ sunt acte pe care puterea executivă le poate exercita în cadrul unei legi sau în lipsa unei legi, până la întrunirea corpurilor legiuitoare, dar nu le poate exercita în contra unei legi, care garantează voința puterii legislative superioară voinței executive, mai ales când obligativitatea legii este și în mod expres edictată de art. 85 al. ultim din Constituție, pentru respectarea regimului legal creiat de o convenție comercială.

Considerând că, atât legea din 1912, care dădea în căderea Curții de casație judecarea acțiunilor de contencios ad-tiv, cât și actuala lege asupra contenciosului administrativ, edictată pe temeiul prevederilor art. 107 Constituție, exceptează dela controlul justiției actele de executare și interpretare a tratatelor și convențiunilor diplomatice, deci și a convențiunilor comerciale.

Considerând că, convențiunile comerciale încheiate cu statele străine stabilind raporturi dela stat la stat, sunt rezultatul unui acord de voințe dintre două state suverane, deci opera a două suveranități.

Că, dacă Constituția prin art. 88 final recunoaște acestor convențiuni autoritate îndatoritoare, numai după ce au fost supuse puterii legiuitoare și aprobate de ea, prin aceasta nu se recunoaște Parlamentului nici un drept de a modifica prin vreun amendament textul convențiunei propuse, ci numai dreptul de a admite, sau respinge în total, după cum găsește că prinr'insa interesele Statului, au fost sau nu suficient apărate, puterea legiuitoare națională neavând căderea să modifice actul consimțit de un guvern străin.

Că, dar, aprobarea Parlamentului este numai actul prin care puterea legiuitoare hotărăște asupra oportunității și utilității acestor convențiuni și Constituția o cere numai pentru considerațiunea că orice convenție comercială modificând situația economică și financiară a țării și interesând bugetul Statului, punerea ei în vigoare nu poate avea loc decât cu aprobarea puterii legiuitoare.

Că acesta fiind caracterul și scopul legii de ratificare impusă prin art. 88 al. final Constituție, dispozițiunile cuprinse în acest text nu pot fi de natură să creeze pentru guvern o obligație de a aplica regimul cuprins în convenția ratificată și deci ele nu ridică măsurilor prin care se interpretează, sau suspendă executarea convențiunei, ca-

racterul unui act de guvernământ, astfel cum se recunoaște prin art. 2 legea contenciosului administrativ.

Că, rațiunea care a determinat pe legiutor să enumere prin acest text între actele de guvernământ și cele de interpretare și executare a tratatelor și convențiunilor diplomatice cu statele străine, este pentru că aceste acte îmbracă în totul caracterul unor măsuri de apărare a intereselor generale, avut în vedere de legiutorul constituțional, atunci când prin art. 107 a exceptat dela controlul justiției actele de guvernământ.

Că, într'adevăr, relațiunile cu statul străin putând fi oricând schimbate în termenul de aplicare al convențiunei, ele pot impune luarea de măsuri restrictive pentru apărarea intereselor naționale de ordine economică, sau de altă natură, măsură a căror necesitate însă numai guvernul o poate cunoaște și aprecia și a căror punere în lucrare urgentă și de ordin general, ar fi periclitat, dacă s'ar recunoaște instanțelor judecătorești dreptul ca, la cererea particularilor lezați, să poată cenzura legalitatea și oportunitatea lor.

Că, prin urmare, dispoziția incriminată din art. 2 legea contenciosului administrativ, nu calcă întru nimic prevederile art. 88 al. final Constituție și deci ea urmează să fie declarată constituțională.

Pentru aceste motive, Curtea declară constituțional art. 2 din legea Contenciosului administrativ, aliniatul referitor la „executarea și interpretarea tratatelor și convențiunilor diplomatice cu statele străine”.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTȚIE S. III

Audiența dela 2 Noembrie 1932

Președenția D lui D VOLANSCHI Prim Preșident.
Fabricile de hârtie Ignatz Spiro Söhne cu Ministerul de Finanțe
Decizia Nr. 1363

Intervențiune. Interes colectiv economic de ordin general și teoretic, nu interes propriu legitim al intervenientului. Temporizarea și chiar zădărnicierea judecăților. Respingere. Art. 247 pr. civ.

Convențiuni comerciale încheiate cu statele străine. Caracterul legilor prin care sunt ratificate. Adevărate legi interne față de particulari. Sensul expresiunii „convențiuni diplomatice” din art. 2 din legea contenciosului administrativ. Interpretarea unor asemenea convențiuni comerciale formează un act de guvernământ.

1. *Un interes colectiv de ordin economic, aparținând unei întregi categorii de persoane, nu poate fi invocat ca bază legitimă a unei acțiuni sau intervențiuni în justiție, ci numai un interes juridic, propriu reclamantului sau intervenientului, căci dacă i s'ar admite că, intervențiunile pot fi făcute și pe bază de interese colective, de ordin general, interesul colectiv îndreptățind pe toți membrii colectivității să intervină, aceasta ar duce la zădărnicierea proceselor.*

2. *Legea contenciosului administrativ, prin art. 2 enumeră între actele de guvernământ „executarea și interpretarea tratatelor și convențiunilor diplomatice cu Statele străine”.*

Prin acești termeni, legea se referă nu numai la tratatele politice sau militare, ci la toate tratatele și convențiunile internaționale, deci și la cele de natură comercială, sau economică, indiferent dacă sunt sau nu, ratificate de puterea legiuitoare.

Curtea.

Ascultând cetirea raportului făcut în cauză de d-l cons. Eug. Petit, pe d-nii av. Hillard pentru recurentă și pe d-nii av. Tr. Ionescu și M. Paleologu pentru intimat și

Deliberând.

Asupra admisibilității în principiu a cererii de intervențiune făcută de Societatea fabrica de hârtie Petrifalău pentru apărarea drepturilor Ministerului de finanțe contra pretensiunilor recurente soci. „Fabrica de hârtie Ignatz Spiro et Sohne” din Cehoslovacia.

Având în vedere că intervenienta invoacă în sprijinul cererii sale interesul pe care îl are, ca fabrică de hârtie din țară, de a se aplica recurenței pentru produsele similare importate din Cehoslovacia, taxele vamale majorate prin jurnalul consiliului de Miniștri din 1931, interes — zice d-sa — legitim, născut și actual, deoarece revenirea la taxele minimale din tariful vamal dela 1929. — cum a cerut recurenta — ar provoca ruina sa economică.

Având în vedere că, recurenta în combaterea cererii de intervențiune avea numai un interes economic, de ordin general și teoretic (jurisprudențial), un interes comun tuturor fabricantilor de hârtie din România, iar nu un interes juridic propriu intervenientei, care să poată îndreptăți, în mod legitim, intervențiunea sa în sensul art. 247 proc. civilă.

Considerând că acest articol prevede textual că „acela care are un interes legitim, născut și actual într-o pricină ce se urmează între alte persoane”, va putea cere să stea și dânsul în instanță, fie pentru apărarea drepturilor sale, fie pentru apărarea drepturilor alteleia din prigonitoarele părți.

Considerând că prin această dispozițiune de lege rezultă că o primă și esențială condițiune pentru admisibilitatea în principiu a unei cereri de intervențiune este ca intervenientul să evidențieze interesul său legitim de a sta în instanță, adică un interes juridic, individual, pe care ar fi fost îndreptătit să-l invoace și ca parte prigonitoare, putându-i deschide și calea unei acțiuni în justiție.

Considerând că un interes colectiv, de ordin economic, aparținând unei întregi categorii de persoane, cum este în speță, nu poate fi invocat ca bază legitimă a unei acțiuni sau intervențiuni în justiție, ci numai un interes juridic, propriu reclamantului sau intervenientului; că, dacă s'ar admite că intervențiunile pot fi făcute și pe bază de interese colective, de ordin general, în atare caz, interesul colectiv îndreptățind pe toți membrii colectivității să intervină, aceasta n'ar duce decât la temporizarea și chiar zădărnicierea judecăților, prin o interminabilă serie de intervențiuni posibile, ceace desigur n'a fost în intențiunea

legiitorului când a condiționat dreptul de intervențiune de existența unui interes legitim.

Că astfel fiind și întrucât, în speță, interesul invocat în sprijinul cererii de intervențiune nu este — în realitate — decât interesul economic, colectiv, al întregii categorii de industrii, din care intervenienta face parte, iar nu interes juridic propriu intervenientei și deci legitim în sensul legii, cererea sa de intervenție neîntruind condițiunile art. 247 proc. civ., este inadmisibilă și urmează a se respinge ca atare.

Pentru aceste motive, Curtea respinge ca inadmisibilă cererea de intervenție, după care:

D-l avocat Paleologu din partea Ministerului de finanțe ridică incidentul de neadmisibilitate a acțiunii de contencios, pe motiv că actul atacat e un act de guvernământ.

D-l Hillard, a combătut acest incident, iar în subsidiar a declarat că art. 2 din legea contenciosului administrativ este neconstituțional, față de dispozițiunile art. 88 din Constituție și cere trimiterea dosarului la Secțiuni Unite.

D-l Procuror general Viforeanu, a pus concluziuni pentru admiterea incidentului, neavând nimic de obiectat asupra cererii de a se trimite la Secțiunile Unite.

Curtea deliberând.

Asupra incidentului, prin care Ministerul de finanțe susține, că interpretarea și executarea tratatului de comerț, care formează obiectul motivei de recurs în discuțiune, este un act de guvernământ și deci — sub acest raport — acțiunea în contencios administrativ a recurente este inadmisibilă.

Având în vedere că în desvoltarea acestui incident, Ministerul de finanțe arată că recurenta, Societate anonimă „Fabricile de hârtie Ignatz Spiro et Sohn” din Cehoslovacia, s'a plâns prin acțiunea sa în contencios — între altele — și de modul cum acest Minister prin organele sale vamale, a interpretat și executat, în cauza sa, tratatul de comerț cu Cehoslovacia, supunând-o, pentru hârtia importată în România, la taxe vamale mai mari decât cele prevăzute de menționatul tratat; ori interpretarea și executarea unui tratat internațional, constituie după dispozițiunea formală a art. 2 din legea contenciosului administrativ, un act de guvernământ, nesupus controlului judecătoresc.

Considerând că recurenta în combaterea incidentului a obiectat că art. 2 citat, s'ar referi numai la tratatele și convențiunile „diplomatice” înțelegând prin acești termeni tratatele cu caracter politic sau militar, privitoare la ordinea publică, internă și externă a statelor contractante, iar nu și la tratatele de comerț privitoare la relațiunile economice de drept internațional privat care odată ratificate de puterea legiuitoare, conform art. 88 din Constituție sunt adevărate legi interne față de particulari, aplicarea și interpretarea lor, putând fi ca atare cenzurată de instanțele judecătorești; că dacă totuși — zice recurenta — s'ar decide că art. 2 exceptează și tratatele de comerț, dânsa înțelege să atace ca neconstituțional acest text de lege,

Considerând că prin art. 1 din legea contenciosului administrativ se recunoaște oricărui particular dreptul de a ataca în justiție, ca ilegale, actele administrative de autoritate, iar prin art. 2 următor se exceptează actele de guvernământ; că, printre acestea legea enumeră — ca simple tipice — și „executarea și interpretarea tratatelor și convențiilor diplomatice cu statele streine”.

Considerând că prin acești termeni legea se referă, nu numai la tratate politice sau militare — cum greșit susține recurenta — ci la toate tratatele și convențiile internaționale, a căror denumire de „diplomatice” se explică prin aceea că la încheierea lor nu intervin direct șefii statelor respective, ci imputerniciții sau „diplomații” acestora, acreditați cu scrisori sau diplome de împuternicire; că, prin urmare atributul de „diplomatice” nu se raportează la natura juridică intrinsecă a tratatelor, care pot fi de ordin economic, politic, militar, etc., ci la condițiile formale, de solemnitate, ale încheierii lor.

Că, de altminteri, autorul legii contenciosului administrativ din 1912, ale cărui dispozițiuni referitoare în cauză, au fost menținute textual în legea actuală, arătând prin expunerea de motive rațiunea pentru care a enumerat printre actele de guvernământ „interpretarea și executarea tratatelor diplomatice”, se referă precis la tratatele de comerț, și deci obiecțiunea recurentei, că aceste tratate n'ar fi cuprinse prin enumerarea articolului 2 este neîntemeiată.

Considerând că tot așa de neîntemeiată este și obiecțiunea recurentei că tratatul de comerț cu Cehoslovacia fiind ratificat de Parlament și dobândind astfel caracterul și efectele unei legi interne, executarea și interpretarea lui este supusă — ca a oricărei asemenea legi — cenzurei puterii judecătorești.

Că, această distincțiune pe care recurenta o face între tratatele ratificate de puterea legiuitoare și cele neratificate nu rezultă câtuși de puțin din textul art. 2, care se referă la executarea și interpretarea tratatelor și convențiilor diplomatice, în general, indiferent dacă sunt ratificate, sau nu, de către puterea legiuitoare.

Că astfel fiind, și întrucât, în speță, motivele de recurs aduse în discuțiunea acestui complex de judecată se referă la executarea și interpretarea art. 9 și 11 din tratatul de comerț dintre România și Cehoslovacia din 1930, și deci la un act de guvernământ în sensul art. 2 de mai sus, incidentul ridicat de Ministerul finanțelor este întemeiat și urmează a se admite, cestiunea neconstituționalității citatului art. 2 din legea contenciosului administrativ, urmând a fi cercetată de Secțiunile Unite, cărora se va trimite dosarul.

Pentru aceste motive, Curtea admite incidentul:

Constată că refuzul Ministerului de finanțe întemeiat pe interpretarea tratatului de comerț cu Cehoslovacia din 27 Iunie 1930, este un act de guvernământ.

Trimite la Secțiuni Unite pentru judecarea motivului de neconstituționalitate a art. 2 din legea contenciosului administrativ, invocat de recurentă.

CURTEA DE APPEL DIN CONSTANȚA

Audiența din 30 Iunie 1933

Președinția D-lui AL. ANASTASIU, președinte
Soc. a. r. Calcarul cu Ministerul de Industrie și Comerț
Deciziune civilă Nr. 92

Art. 1 legea contenciosului administrativ.

Art. 107 legea funciară turcă. Legea pentru organizarea Dobrogei din 1880 și legea pentru regularea proprietății imobiliare în Dobrogea din 1882. Art. 491 c. civil. Minele și carierele în codul Calimach și Regulamentul organic. Art. 1 și urm. și art. 72 legea minelor din 21 Aprilie 1925 și 1929. Art. 19 din Constituție. Regulamentul serviciului domonial din 1903. Art. 124 al. f, din legea pentru organizarea Dobrogei Noi din 1914.

1. Legea Contenciosului administrativ, prin art. 1, acordând acțiune în contencios pentru recunoașterea unui drept pretins vătămat printr'un act administrativ de autoritate făcut cu călcarea legilor și a regulamentelor privitoare la acest drept, rezultă că instanța în contencios trebuie să se pronunțe asupra însăși existenței dreptului pretins vătămat, atunci când acel drept rezultă din lege sau regulamentul care se pretinde călcat.

Astfel fiind, când se recunoaște proprietatea suprafeței unui teren, instanța în contencios este competentă să se pronunțe asupra proprietății ca rierelor dela subfața acelei proprietăți, de oarece proprietatea carierelor derivă din lege.

2. Atât după legea funciară turcă cât și după legea pentru organizarea Dobrogei din 1880 și aceea pentru regularea proprietății imobiliare în Dobrogea din 1882, ca și după vechile legiuri, legea minelor din 1925 și art. 19 din Constituție, se face deosebire între mine, cari sunt proprietatea statului și cariere cari sunt proprietatea proprietarului suprafeței.

3. Dispozițiunile legii din 1914 pentru organizarea Dobrogei noi, privind numai județele Caliacra și Durostor, nu sunt aplicabile Dobrogei vechi.

4. Regulamentele trebuie să explice, nu să modifice legea, în care caz nu pot fi invocate contra legii.

Curtea.

Văzând acțiunea în contencios introdusă cu petițiunea înreg. la Nr. 5132 din 1933 de Societatea Anonimă română „Calcarul” din Cerna Vodă, reprezentată prin d-nii R. Flanand și A. Baijot, prin mandatarii lor, d-nii Const. Rădulescu și Al. Mavrodin, avocați cu domiciliul ales în Constanța, strada Cantacuzino nr. 22, contra Statului român, reprezentat prin Ministerul de industrie și comerț din București.

Văzând că prin această acțiune, astfel cum a fost susținută în instanță, reclamanta cere a se declara ilegal refuzul părâtului Minister, dat prin direcția minelor și trimis reclamantei cu adresa nr. 33971 din 27 Mai 1933, de a i se acorda autorizațiunea de exploatare a carierelor sale, compuse din roce comune, argiloase și calcaroase, situate pe teritoriul comunei Cernavodă, județul Constanța, la punctul numit „Bogdaproste”, care se compun din loturile Nr. 43 și 68 din II și loturile nr. 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68 din I, tapiuri, și a fi obligat Ministerul să intre în legalitate și să-i acorde această autorizare de exploatare.

Văzând susținerile părților în instanță, actele aflate la dosar și notele scrise depuse la dosar.

Văzând că din toate acestea se constată în fapt următoarele: Societatea anonimă „Calcarul” din Cernavodă, a cerut Inspectoratului minier, pe baza art. 104 din legea minelor din 29 Martie 1929, cu petițiunea din 10 Septembrie 1932, la care a anexat o copie de pe planul de ansamblu, autorizațiunea de exploatare a carierei sale de roce dela punctul „Bogdaproste”, comuna Cernavodă. Direcțiunea minelor, cu adresa nr. 2340 din 19 Septembrie 1932, a cerut reclamantei să completeze actele, ceia ce reclamanta a și făcut cu petiția din 27 Septembrie 1932, la care a anexat, în copie, titlurile sale de proprietate. Autorizațiunea cerută întârziind, reclamanta a repetat cererea sa la 27 Ianuarie 1933 și 26 Mai 1933, la care direcția minelor cu adresa nr. 33971 din 27 Mai 1933 comunică refuzul Ministerului de industrie și comerț de a da autorizația de exploatare cerută, până ce se va tranșa de Inalta Curte de casație chestia dreptului de proprietate al Statului asupra carierelor din Dobrogea și prin urmare și a carierelor reclamantei.

Față cu acest refuz, reclamanta a introdus acțiunea în contencios de față, susținând că fiind proprietară necontestată a feței, este proprietară și a subfeței terenurilor sale, de oarece **carierele** de roce nu sunt **mine**, singurele care sunt proprietatea Statului.

Văzând că pârâtul Minister nu contestă dreptul de proprietate al reclamantei asupra terenurilor dela punctul „Bogdaproste”, pentru a căror exploatare a cerut autorizație, dar susține că deși subfața acestor terenuri e compusă din cariere de roce argiloase și calcaroase, totuși aceste cariere sunt adevărate mine și prin urmare, ca toate minele, sunt proprietatea Statului, nu a proprietarului suprafeței terenurilor; că proprietatea acestor cariere aparținând Statului, cu drept cuvânt Ministerul a refuzat autorizația de exploatare cerută de reclamantă.

Considerând că astfel fiind, chestiunea ce este de rezolvat este aceea de a se ști dacă proprietarul suprafeței este și proprietarul subfeței terenurilor pentru care s'a cerut autorizația de exploatare, sau dacă carierele de roce calcaroase și argiloase din Dobrogea, așa cum sunt și carierele reclamantilor, aparțin Statului și sunt supuse aceleiași situațiuni juridice ca și minele sau nu?

Considerând că, în mod prealabil, s'a pus chestiunea de a se ști dacă pe calea acțiunii în contencios se poate discuta acest drept de proprietate asupra carierelor de pe terenurile reclamantei și dacă acțiunea de față nu trebuie respinsă pentru ca mai întâi reclamanta să-și stabilească acest drept pe cale de acțiune principală; iar pârâtul Minister a cerut suspendarea procesului de față până ce Inalta Curte de casație va hotărî asupra acestui drept de proprietate.

Considerând că este de principiu ca judecătoria acțiunii este și judecătoria excepțiuni.

Că legea Contenciosului administrativ prin art. 1, acordând acțiune în contencios pentru recunoașterea unui drept oricărui se pretinde vătămat printr'un act administrativ de autoritate, făcut cu călcarea legilor și a regulamentelor privitoare la acest drept, rezultă că instanța în contencios trebuie să se pronunțe asupra însași existenței dreptului pretins vătămat atunci când acel drept rezultă din lege sau regulamentul care se pretinde călcat.

Că, prin urmare, atunci când, ca în speță, se recunoaște proprietatea suprafeței unui teren, dar se refuză autorizațiunea de exploatare a subfeței pe motiv că cuprinde cariere de roce care sunt proprietatea Statului, instanța de contencios este datoare să se pronunțe cui aparține dreptul de proprietate a subfeței, pentru că acest drept rezultă din lege și nu

din vreun contract și pentru că în acest caz partea nu are altă cale de atac contra refuzului autorizației ministerului și valorificarea dreptului său de proprietate asupra subfeței de cât acțiunea în contencios.

Că astfel fiind, a respinge acțiunea în contencios sau a suspenda judecarea ei până ce instanțele ordinare sau Inalta Curte de casație se va pronunța asupra dreptului de proprietate a subfeței terenurilor reclamantei, ar fi a nesocoti principiile de mai sus și dispozițiunile art. 1 din legea contenciosului administrativ și a comite o adevărată denegare de dreptate; că prin urmare, cererea de suspendare făcută de Minister trebuie respinsă și a procedă la judecarea acțiunii în fond, cercetând mai întâi care este regimul juridic al proprietății imobiliare în Dobrogea.

Considerând că în ce privește regimul juridic al proprietății imobiliare din Dobrogea, legea din 9 Martie 1880, pentru organizarea Dobrogei, dispune că proprietatea imobilelor se dobândește, se conservă, se transmite și se pierde conform legilor otomane în vigoare până la 11 Aprilie 1877 și că guvernul român are toate drepturile și atribuțiunile pe care le avea Guvernul otoman în acea materie.

Considerând că conform legiilor otomane, situația juridică a imobilelor era de 5 feluri, printre care era și proprietatea **mülk**, care conferea proprietatea absolută, adică dreptul de a uza și abuza de imobil și proprietatea **mirie** care, în schimbul unei dijme, conferea numai folosința, dreptul de a uza, de imobil, nuda proprietate fiind a Statului.

Considerând că conform art. 107 din legea funciară turca, dreptul proprietarului absolut, **mülk**, era totuși limitat, atunci când subfața cuprindea mine și antichități, care erau proprietatea Statului, nu însă și carierele, care erau proprietatea proprietarului suprafeței.

Că, prin urmare, sub regimul legiilor otomane, proprietatea **mülk** conferea proprietatea carierelor de roce aflate pe pământurile din Dobrogea proprietarului suprafeței, pe când proprietatea **mirie** nu conferea decât dreptul de folosință, care nu cuprindea și dreptul de a dispune, adică de a exploata carierele de roce etc. ale subfeței.

Considerând că cea mai mare parte din proprietatea imobiliară din Dobrogea fiind sub regimul otoman proprietatea **mirie**, Statul român s'a găsit la anexarea acestei provincii proprietar asupra unei părți considerabile de teren, ceia ce i-a înlesnit opera de transformare a proprietății **mirie** în proprietate absolută, pe care a lăsat-o în proporție de 2/3 foștilor proprietari mirie, iar restul de 1/3 rămasă Statului, a transmis-o în mare parte prin vânzare sau improprietărire.

Considerând că această transformare a proprietății în dijmă, mirie, în proprietate absolută s'a făcut prin legea pentru regularea proprietății imobiliare în Dobrogea din 3 Aprilie 1882, care, prin art. II, desființează dijma prin răscumpărare și prin acest mijloc posesorii au dobândit în plină proprietate pământurile mirie de sub regimul otoman, drept de proprietate care, conform art. I al aceleiaș legi, se dobândește, se conservă, se transmite și se pierde conform legilor în vigoare în România de dincoace de Dunăre și a dispozițiunilor speciale prevăzute în legea din 3 Aprilie 1882.

Considerând că legea din 3 Aprilie 1882, prin art. 16 al. c. rezervă Statului proprietatea absolută a tuturor minelor din Dobrogea, fără să vorbească nimic despre carierele aflate pe terenurile din Dobrogea, iar art. 491 c. civ. conferă proprietarului feței pământului și proprietatea subfeței afară de modificățiunile prescise de legi și regulamente privitoare la mine și la legile și regulamentele polițienesti.

Văzând că ministerul pârât susține că prin cuvântul **mină**, cuprins în art.16 al. c. legii din 1882 și în art. 491 c. civil se

înțeleg și carierele de piatră roce, cum sunt acelea aflate pe terenurile reclamantei, nu numai minele propriu zise.

Considerând însă că nu numai legea funciară turcă prin art. 107 face deosebire între mină și cariere, după cum s'a arătat în considerentele de mai sus, dar această deosebire rezultă și din dreptul nostru vechiu. Astfel Codul Calimach prin art. 509 vorbind despre acele din sânul pământului, săpate și scoase metaluri, pe care nici o persoană particulară nu are voie a și le însuși, fiindcă acestea se cuvin stăpânirii, dă ca exemp'u arama, fierul, piatra acră, vitriolul, salitra, pucioasa, sarea, etc., care sunt în aceste condițiuni; că regulamentul organic prin art. 126 paragr. I, vorbește despre ocele de sare, pe care nimeni nu are voie să le deschidă pe a sa moșie, iar art. 178 după ce vorbește despre minele care s'ar afla pe pământul vreunui particular, lămurește că, păcura, pietrăriile și alte produse, care se întrebuințează de obște în principat, nu vor plăti nici o zeciuială; că din aceste dispozițiuni rezultă că regulamentul organic face deosebire între minele și carierele de piatră, cele dintâi fiind proprietatea Statului, iar carierele ale proprietarilor fără nici o rezervă pentru Stat.

Considerând că astfel fiind, este stabilit că legiuirile noastre vchi nu supuneau pietrăriile, carierele de roce și nici chiar păcura aceluiaș regim de restricțiune la care erau supuse exploatările de sare, aur, argint, arama, fierul, etc, singurele exploatări care erau considerate ca mine; că prin urmare, cuvântul **mină** nu cuprindea în sfera înțelesului său juridic și noțiunea de carieră, cum sunt carierele de piatră.

Considerând că legea minelor din 21 Aprilie 1925, de asemeni face prin art. I, deosebire între mine și cariere, clăsându-le în aceste două categorii, supuse la regim legal deosebire; art. 2 al acestei legi dispunând că sunt considerate ca mine acele depuneri cunoscute ca conținând în filoane straturi sau depozite în mase, diferite metale și minereuri anume arătate prin al. I, II, III, și IV; iar art. 72 dispune că sunt considerate drept cariere depozitele de piatră de construcție, de var, etc. etc.

Considerând că art. 71 din legea minelor din 1895 dispune că aceste cariere sunt proprietatea stăpânului suprafeței și sunt exploatare în beneficiul lui de el, sau cu consimțământul său; iar art. 101 din această lege dispune că toate dispozițiunile acestei legi sunt aplicate și în Dobrogea; că, prin urmare, sunt aplicabile pentru Dobrogea veche și dispozițiunile art. 71 după care carierele de roce, piatră de construcție, etc., sunt proprietatea stăpânului suprafeței, spre deosebire de mine care sunt proprietatea Statului.

Considerând că fiind stabilit că și sub regimul legii din 1895, minele nu sunt identice cu carierele, urmează a decide că dispozițiunile art. 98 din această lege și art. 16 al legii din 1882, care dispune că minele sunt proprietatea Statului, nu sunt aplicabile și carierelor din Dobrogea veche, cum susține Ministerul pârât, ci sunt proprietatea Statului, numai minele propriu zise.

Considerând că aceiaș deosebire între mine și cariere o face și actuala lege de minelor din 28 Martie 1929, modificatoare a legii minelor din 1924, care, după ce arată în primul alineat al art. I, minele care sunt și rămân proprietatea Statului, dispune că rămân la dispoziția proprietarului suprafeței masele de roce comune, carierele de materiale de construcție, etc.

Considerând că aceste dispozițiuni ale legii minelor sunt conforme și cu Constituția care prin art. 19 face deosebire între zăcămintele miniere ale subsolului care sunt proprietatea Statului și masele de roci comune, carierele de materiale de construcție, etc., care aparțin proprietarului suprafeței.

Considerând că Constituția, ca și legea minelor din 1929 sunt aplicabile pe tot cuprinsul țării și prin urmare și în Dobrogea.

Considerând că din toate acestea rezultă că noțiunea de mine, nu cuprinde și carierele, ambele având înțelesuri deosebite și că proprietatea carierelor de roce din Dobrogea este a proprietarului suprafeței, nu a Statului, cum este proprietatea minelor.

Văzând că intrucât în speță, nu se contestă proprietatea reclamantei asupra terenurilor dela punctul „Bogdaproste” și că terenurile acestea conțin în subfața lor roce argiloase și calcaroase, prin urmare cariere de piatră, rezultă că proprietatea acestor cariere este a reclamantei ca proprietară a suprafeței.

Văzând că în sprijinul teoriei susținute de Ministerul pârât, că legiuitorul a înțeles să rezerve Statului și carierele, se invoacă regulamentul pentru organizarea serviciului Domenial din Dobrogea, din 29 Aprilie 1903, care la capitolul 2 art. 6, arată rezerva pentru Stat a terenurilor ce conțin minereuri și cariere, cum și legea pentru organizarea Dobrogei Noi din 1914, care la art. 124 al. f prevede că minele, carierele, rămân proprietatea Statului.

Considerând însă că regulamentele numai cât explică legile fără a le putea modifica și, în acest caz, modificările sunt inoperante și nu pot fi invocate cu putere de a schimba legea; că astfel fiind, dacă regulamentul din 1903 a prevăzut, contrar legii, că Statul este proprietarul carierelor, această dispoziție nu poate fi invocată în contra dispozițiunilor legii care face deosebire între mine și cariere și rezervă Statului numai proprietatea minelor, nu și a carierelor.

Considerând că în ce privește legea de organizare a Dobrogei Noi, este exact că prin art. 124 al. F, se dispune că sunt și rămân proprietatea Statului toate minele, carierele și apele minerale; că însă această lege fiind specială pentru Dobrogea Nouă, nu este aplicabilă decât pământurilor din Dobrogea Nouă, aplicațiunea sa nu se poate întinde nici în județul Tulcea și Constanța, numai pe motivul neserios că nu se poate ca Dobrogea Veche și cea Nouă să fie supuse la două legi deosebire.

Că astfel fiind, ambele motive invocate de Minister sunt neintemeiate.

Având în vedere că potrivit art. 104 din legea minelor din 1929, în vigoare exploatarea nu se poate face fără autorizarea dată de autoritatea minieră, că reclamanta în vederea obținerii acestei autorizațiuni a depus acestei autorități toate actele ce i-au fost cerute și că refuzul de a-i elibera autorizația de exploatare, este ilegal, și urmează a se declara ca atare și a se invita Ministerul de Industrie și Comerț a intra în legalitate și a da autorizația de exploatare cerută.

Văzând că astel fiind, acțiunea de față este întemeiată și urmează a se admite.

Văzând și cererea de cheltueli de judecată și dispozițiunile art. 140 și 146 pr. civ.

Pentru aceste motive redactate de d-l Consilier Gh. L. Dimitriu, Curtea, admite acțiunea, etc.

(ss) Al. Anastasiu, Gh. L. Dimitriu, P. Tzântzu, I. Stinghe, și V. Petrescu.

Greier, (ss) D. Băbăneacă.

TRIBUNALUL JUD. IASI S III-a
Audiența dela 28 Iunie 1933
Președenția d-lui M. EȘIANU, Președinte,
Marcu Bercovici cu Jeana Unter
Sentința civilă No. 116

Legea reglementării datorțiilor urbane și rurale din 1933. Vânzare. Privilegiu pentru restul de preț. Urmărire. Contestațiune. Dacă beneficiază

de moratoriu acordat de art. 6 al. 3 ? Soluțiune negativă. Respingerea contestației.

Legiuitorul, prin expresiunea de debitor „ipotecar” nu a înțeles orice datorie privilegiată asupra unui imobil. Deci nu a înțeles să ocrotească pe acei cari au achiziționat imobile, fără să le achite prețul, cum este în speță, exploatându-le și încasând veniturile, căci ar fi însemnat să despoi pe creditorii de venitul lor, ceea ce este imoral. Legiuitorul, în art. 5, a făcut excepție numai pentru debitorii cari și-au achiziționat un imobil pentru trebuințele sale exclusive, înlăturând ideea de speculă.

Tribunalul,

Având în vedere contestația introdusă de către Marcu Bercovici din Iași cu petiția înregistrată la No. 15915 din 17 Mai 1933 contra urmării imobiliare întreprinsă de către Jeana Unter pe baza actului de vindere-cumpărare autentificat de acest Tribunal sub No. 1511 din 1930 și investit cu formulă executorie la No. 685 din 1932.

Având în vedere actele aflate la dosar și susținerile orale ale părților din care în fapt se constată următoarele: Jeana Goldental, actualmente Unter, vinde imobilul, proprietatea sa, denumit Hotel Bristol, situat în str. Arcul No. 5, lui Marcu Bercovici, contestatorul de astăzi, cu prețul de 2.000.000 lei (două milioane), din care 200.000 lei s'a primit la autentificarea actului, 800.000 lei la 20 Iunie 1930, iar un milion la 22 Octombrie 1932.

Cumpărătorul nefiind următor cu plata ultimei rate, vânzătoarea a cerut executarea contractului scoțând în vânzare imobilul pentru îndeplinirea creanței sale.

Contra acestei urmări Marcu Bercovici a introdus contestația de față, cerând ca pe baza art. 29 din legea reglementării datoriilor rurale și urbane Tribunalul să anuleze toate formele de urmărire întrucât intră în prevederile art. 6, al. III, care i acordă un moratoriu de 6 luni.

Având în vedere că intimata a cerut respingerea contestației invocând autoritatea lucrului judecat, trasă din jurnalul Tribunalului No. 5881 din 4 Mai 1933, întrucât la acel termen de vânzare s'a ridicat aceiași excepțiune de nulitatea actelor de urmărire, pe același motiv care face astăzi obiectul contestației, iar în al doilea rând că debitorul său nu poate beneficia de disp. art. 6 din această lege, de oarece creanța sa este privilegiu de preț, pe când art. 6 acordă moratoriu de 6 luni numai pentru creanțele ipotecare.

Considerând că potrivit art. 1201 cod. civ. pentru a exista autoritate de lucru judecat trebuie neapărat ca a doua cerere în judecată să aibă același obiect, să fie întemeiată pe aceiași cauză, între aceleași părți și aceiași calitate.

Că principiul autorității lucrului judecat își poate avea aplicațiunea atât când a intervenit o hotărâre irevocabilă dată pe cale principală cât și în cursul procesului când s'ar fi dat o astfel de hotărâre pe cale incidentală, rezultând din considerente și pe temeiul concluziilor formale ale părților.

Considerând că în speță, în adevăr din jurnalul No. 5851 al acestui Tribunal se constată că la termenul de vânzare a imobilului din litigiu din 4 Mai 1933 debitorul Marcu Bercovici, contestatorul de astăzi a ridicat excepțiunea că vânzarea nu poate avea loc întrucât beneficiază de moratoriu prevăzut de art. 6 al. III din legea reglementării datoriilor rurale și urbane, producând în acest scop și certificatul No. 265 din 1933, eliberat de Percepția circ. II-a Iași, pentru a dovedi că quantumul datoriei sale întrece venitul său brut.

Că Tribunalul examinând această chestiune a cercetat numai puterea de dovadă a certificatului invocat înlăturându-l

ca incomplet, întrucât prin el se stabilea numai venitul brut al imobilului urmărit, iar nu totalitatea veniturilor sale, așa cum cere art. 6, fără însă a se pronunța Tribunalul asupra chestiunii, care face și obiectul contestației de astăzi, adică dacă debitorul Marcu Bercovici putea beneficia sau nu de moratoriu pe baza dovezii produse.

Că Tribunalul omițând să se pronunțe asupra acestei chestiuni nu poate constitui autoritate de lucru judecat în contestația de față, astfel că incidentul devine nefondat.

Având în vedere că contestatorul a cerut anularea formelor de urmărire întrucât se bucură de moratoriu prevăzut în art. 6 al. III din legea reglementării datoriilor rurale și urbane, în care scop produce dovezi.

Considerând că într'adevăr legiuitorul acordă un moratoriu de 6 luni tuturor debitorilor proprietari urbani, însă numai pentru datoriile lor ipotecare contractate anterior datei de 18 Decembrie 1931 care nu intră în prevederile art. 5 și dacă quantumul acestor datorii întrece venitul brut pe un an, constatat după rolurile fiscale.

Considerând că în speță, urmărirea imobilului se face pe baza unui privilegiu de rest de preț și cum este de principiu că legile excepționale sunt de strictă interpretare, nu pot fi aplicate prin analogie la alte cazuri decât cele strict specificate de legiuitor.

Că deci expresiunii de debitor ipotecar întrebuintată de legiuitor în art. 6, al. III din legea reglementării rurale și urbane, nu poate să i se dea un înțeles mai larg după cum pretinde contestatorul, adică să cuprindă orice datorie privilegiată asupra unui imobil.

Că din toată economia legeri rezultă că intenția legiuitorului a fost de a veni în ajutorul acelora care au făcut împrumuturi neputându-le achita printre altele și din cauza dobânzilor uzurare, dar nici de cum n'a înțeles să ocrotească pe acei cari au achiziționat imobile fără a achita prețul exploatându-le și încasând veniturile, întrucât asemenea dispoziție care ar fi despoiat de venitul lor o categorie de creditorii este și inechitabilă și imorală.

Că legiuitorul a exceptat dela urmărire privilegiul de preț prin art. 5 dintr'un înalt spirit de umanitate ocrotind pe debitorii care și-au achiziționat un imobil pentru a servi de cămin exclusiv pentru ei și familia lor înlăturând astfel ideea de exploatare.

Considerând că din cele expuse mai sus stabilindu-se că Marcu Bercovici nu face parte dintre debitorii ocrotiți de disp. art. 6 al III din legea reglementării datoriilor rurale și urbane, contestația devine nefondată urmând a se respinge ca atare.

Pentru aceste motive, redactate de dl Președinte M. Eșianu, Trib., respinge ca nefondată contestația, etc.

(ss) M. Eșianu, M. P. Condiescu.

Grefier (ss) Mustăreț

NOTĂ. — Tribunalul Iași s. III-a, judecând o contestație făcută de proprietarul unui imobil urmărit pentru o creanță de rest de preț și care invoca moratoriu din art. 6 al. 3 și în legătură cu aceasta anularea urmării conform art. 29 din legea asanării, decide că debitorii din art. 6, al. 3 n'au moratoriu și nu se pot prevala de legea asanării decât pentru „datoriile ipotecare” și nu se pot opune la o urmărire bazată pe o creanță privilegiată de rest de preț.

Chestia e controversată, adversarii acestei soluțiuni spunând că prin termenul de „datorii ipotecare” întrebuintat de art. 6 se înțeleg toate datoriile asigurate cu o garanție reală asupra imobilelor urbane, deci și creanțele privilegiate de rest de preț.

Soluțiunea Trib. se poate sprijini cu următoarele argumente:

1) Textul clar al art. 6 vorbește numai de „datoriile ipotecare”.

2) E o lege cu totul excepțională și ca atare de strictă interpretare, așa că sfera creanțelor beneficiind de această lege nu poate fi întinsă prin analogie.

3) Cum se poate vorbi de o exprimare greșită sau de o omisiune a legiuitorului care ar necesita lărgirea sensului expresiunii din art. 6, al. 3, spre a cuprinde și datoriile de rest de preț provenind din cumpărarea unui imobil urban când în art. imediat anterior 5, legiuitorul prevede expres asemenea datorii „provenite din cumpărarea imobilului” în care se cuprind și creanțele de rest de preț!

Ar fi nu numai o injurie adusă legiuitorului-jurist care în genere și până la proba contrarie trebuie prezumat că ar cunoaște distincția între ipoteci și privilegii, dar o adevărată denaturare a intențiunii sale clar exprimată prin două expresii diferite așezate în două texte vecine, cuprinzând debitorii de diferite categorii.

4) Lărgirea sferei de interpretare a art. 6 al. 3, ar fi și contrarie echității, căci una e să ceri asanarea pentru un creditor care ți-a dat bani cu împrumut uzurar și care vrea să-ți vândă imobilul asupra căruia a luat o garanție ipotecară spre a-și asigura suma împrumutată și alta e să ceri asanarea și să vrei să anulezi urmărirea cerută de însuși fostul proprietar asupra bunului deținut de debitor prin cumpărare dela creditorul urmăritor care cere restul prețului datorit pentru însuși bunul urmărit. Debitorul să dețină bunul, să-l exploateze, să se folosească de dânsul în orice chip, să-i culeagă veniturile și fostul proprietar să n'aibă drept nici la restituirea bunului și nici la plata prețului?

Ar fi o inechitate care ar sili poate justiția să facă o distincție între creditorii ipotecari și vânzătorii reclamând plata prețului și urmărind în acest scop bunul vândut de dânsii, chiar dacă legea n'ar fi făcut această distincțiune — dar mai ales când legea însăși o prevede clar prin deosebirea de texte între art. 5 și art. 6. Așa dar, când însuși legiuitorul s'a călăuzit de aceste considerațiuni echitabile și a permis asanarea pentru datoriile provenind din cumpărarea imobilului numai la o categorie privilegiată de proprietari urbani, proprietari mici, simpatici legiuitorului prin întrebuințarea imobilului exclusiv pentru locuința lor, — nu e locul ca judecătorul să înlătore această distincțiune justificată și bazată pe o distincțiune făcută de legiuitor între debitori. Debitorii așa ziși privilegiați din art. 5 pot deci opune asanarea și creanțelor privilegiate prevăzute în acel text, pe când debitorii obișnuiți de drept comun, ca să zicem așa, din art. 6, nu pot opune legea asanării creditorilor privilegiați, ci numai creditorilor ipotecari.

5) Imposibilitatea soluțiunii contrarii rezultă și din următorul fapt: **Debitorii așa ziși privilegiați din art. 5 nu beneficiază de ocrotirea legii față de creanțele provenind din construcția sau cumpărarea imobilului, deci și pentru creanțele de rest de preț ca în speță, decât în sensul că nu pot fi urmăriți asupra imobilului de locuință și asupra mobilelor acestei locuințe (v. art. 5 al. 1) așa că chiar acești debitori pot fi urmăriți asupra restului averei lor pentru aceste creanțe privilegiate.** Cu interpretarea ter-

menului „datoriei ipotecare” din art. 6 că ar fi cuprinzând și creanțele privilegiate de rest de preț, ajungem la următoarele situațiuni:

a) sau la absurditatea că debitorii din art. 6 ar avea un moratoriu care i-ar apăra de urmărire asupra întregii lor averi, pe când cei privilegiați din art. 5 ar fi apărați numai pentru imobilul pe care-l locuiesc și pentru mobila din locuința lor, așa că cei din art. 6 ar deveni în fapt mai privilegiați ca cei din art. 5;

b) sau că întregul art. 5 ar deveni inutil și inexplicabil, fiindcă debitorii din art. 5 ca privilegiați îndeplinesc a fortiori condițiunile din art. 6. Pentru ce art. 5 să le mai apere o parte din avere de urmărirea creditorului având o creanță de rest de preț — averea cea mai simpatică, imobilul de locuință și mobila din casă — când art. 6 apără toată averea lor, deci orice fel de avere, fără nici o distincție.

6) În sprijinul tezei sale, debitorul contestator invoca dispozițiunile art. 12 al. b și c care prevăd exceptarea dela legea asanării a creanțelor minorilor în condițiunile prevăzute de acel text, precum și a creanțelor derivând din sultele de partaj. Debitorul spunea că dacă creanțele de rest de preț n'ar intra în genere în legea asanării și n'ar fi cuprinsă în denumirea de „datorii ipotecare” din art. 6 atunci era inutil să se mai prevadă exceptarea lor prin art. 12 al. b, căci în orice caz s'ar putea face urmărirea bunurilor debitorului în teza împărțită de Tribunal. Acelaș lucru și pentru art. 12 al. 6, exceptând creanțele derivând din sultele de partaj care sunt de asemenea creanțe privilegiate.

Aceste argumente nu erau însă întemeiate:

a) fiindcă art. 12 al. b prevede o dispozițiune în favoarea creanțelor minorilor în cazurile specificate de acel text și când excepția e opozabilă tuturor creditorilor, deci și celor privilegiați din art. 5, așa că această excepție trebuia prevăzută și își are rostul său, căci fără dânsa și pentru creanțele minorilor prevăzute în art. 12 al. b nu s'ar fi putut urmări imobilul de locuință și mobila din casă a debitorilor privilegiați din art. 5;

b) În ce privește sultele de partaj prevăzute de art. 12 al. 6, acest text își are utilitatea sa pe de o parte spre a evita discuția dacă într-o lege excepțională și de strictă interpretare asemenea creditorii cu sulte de partaj puteau fi asimilați cu datoriile „provenite din cumpărarea imobilului”, precum prevede art. 5, mai ales când partajul operează retroactiv între comostenitori și pe de altă parte fiindcă asimilându-le chiar cu creanțele din art. 5, nu se putea urmări averea apărută prin acel text (imobilul de locuință și mobila din casă), pe când fiind trecuți ca exceptați în art. 12, acești creditori cu sulte de partaj pot face orice urmărire conform dreptului comun asupra oricărei averi a debitorului lor, fără nici o restricție și deci și asupra averii exceptate dela urmărire pentru debitorii privilegiați din art. 5.

Așa dar, ambele texte invocate prin art. 12 nu implică nici decum lărgirea interpretării expresiunii „datoriei ipotecare” din art. 6, spre a cuprinde și pe creditorii privilegiați cu o creanță de rest de preț.

De altminteri observ că o asemenea argumentare am întrebuințat mai sus la punctul 5, al. b, unde am arătat că în teza contrarie rostul art. 5 ar fi într-adevăr inexplicabil. Așa dar, chiar dacă art. 12

ar cuprinde vre-un aliniat care nu s'ar putea concilia cu teza împărtaşită de Tribunal — ceea ce am arătat mai sus că nu e cazul — încă ar trebui să dea preferință art. 5 un art. întreg vecin cu art. 6 în discuție și așezat sub aceeași rubrică.

De aceea socotim soluția Trib. ca întemeiată și corespunzătoare atât unei interpretări literare cât și unei interpretări echitabile și juridice a acestei legi excepționale și ca atare de strictă interpretare în ce privește creanțele cărora li se poate opune asanarea.

Vezi în același sens cartea d-lor Stoianovici ș. a. asupra legii asanării sub art. 6, arătând că la moratoriul debitorilor proprietari urbani nu intră decât creanțele ipotecare, spre deosebire de moratoriul prevăzut în favoarea „debitorilor proprietari rurali din art. 6 al. 1, și în care nu se face nici o distincție între datorii, așa că „intră și creanțele chirografare și privilegiate”.

M. VEILER
Avocat—Iasi

REZUMATE DE JURISPRUDENȚA STREINĂ

Curtea din Angers, 20 Dec. 1932

Dacă este necesar să se arate dispensa de raport în partajul de ascendent, pe cale de donație? Soluție negativă.

Dispensa de raport este valabil manifestată, când ea reese din natura sau felul dispoziției, cum este în speță, dintr'un partaj de ascendent între cei patru copii ai autorului. (Din Rev. trim. de dr. civ. No. 2 din 1933, pag. 539).

NOTĂ. — Soluția aceasta este de toată evidența.

Apelantul, din speța soluționată de Curtea din Angers, susținând că donațiile cuprinse într'un partaj de ascendent, trebuiesc să fie raportate, din moment ce nu au fost expres dispensate de raport, și-a atras din cauza acestei susțineri ironia d-lui Savatier, în observațiile pe care le face asupra deciziei Curții din Angers, în revista sus citată. „Le bon sens n'est pas toujours respecté des plaideurs”, spune d-l Savatier, referindu-se la aceste susțineri.

La noi chestiunea soluționată de Curtea din Angers, s'a prezentat înaintea Trib. Ilfov s. I civ. cor. Iată considerentul din sentința Trib. privitor la această chestiune:

„Considerând că în cazul partajului de ascendent, inegalitatea loturilor nu face partajul nevalabil, fiindcă prin ea se învederează, că ascendentul a căutat să avantajeze pe un comostenitor; că, situația aceasta este permisă, după cum îi este permis părintelui, să avantajeze pe un comostenitor prin donațiune cu dispensă de raport, sau printr'un legat, când nu are loc un partaj de ascendent; că în partajul de ascendent, chiar când ar îmbrăca forma de donațiune, dispensa de raport nu mai trebuie arătată, fiindcă prin însuși faptul că ascendentul face partajul în părți inegale, se învederează voința acestuia, ca un comostenitor să aibă mai mult decât altul. (Sent. civ. 235 din 22 Febr. 1933, în *Jurisprudența Generală* no. 13 din 1933, speța 432).

Se poate întâmpla însă, ca prin inegalitatea loturilor, rezerva unui comostenitor să fie atinsă. În cazul acesta comostenitorul va avea acțiunea în reducere.
H. U.

PREMIUL BAROULUI DOLJ „AVRAM IANCU“ 1933

Consiliul Baroului Dolj, prin deciziunea din 11 Aprilie 1933, a acordat premiul „AVRAM IANCU“ d-lui avocat **Petre Mănescu**, pentru lucrarea sa CODUL TRANSPORTURILOR, (apărut în Editura *Curierul Judiciar*) pentru anul 1931.

Pentru anul 1932, nefiind depusă nici o lucrare, s'a fixat pentru anul 1933 din nou acest premiu de lei 10.000 (zece mii) în numerar, în bugetul Baroului Dolj, pentru cea mai bună lucrare din orice domeniu al **dreptului public și privat**, scrisă de un avocat din orice Barou din țară.

Termenul de depunerea lucrărilor în cinci exemplare la decanatul Baroului Dolj este până la 1 Noembrie 1933.

Se aduce la cunoștința tutulor d-lor avocați definitivi și stagiați,

No. 621

1933, Maiu, 5.

Decanul baroului Dolj, DEM. D. STOENESCU

A apărut **LEGEA CHIRILOR** din 14 Aprilie 1933, comentată și adnotată de d. **Mircea Paraschivescu** judecător de instrucție la Trib. Ismail. Prețul 65 lei.

De vânzare la *Curierul Judiciar*.

A apărut:

CONTRACTUL INDIVIDUAL DE MUNCĂ, datorit eminentului nostru colaborator **E. Cristoforeanu**, avocat, doctor în drept dela Roma.

Această operă de mare actualitate umple un gol adânc simțit în practica judiciară prin valoarea materialului doctrinar și jurisprudențial ce oferă în anexe legea și regulamentul contractelor de muncă și legea jurisdicției muncii. Un volum de peste 400 pagini.

Prețul 200 Lei.

LEGEA PENTRU REGLEMENTAREA DATORII-LOR AGRICOLE ȘI URBANE, din Aprilie 1933. Comentată și adnotată cu debateri parlamentare, Expunere de Motive, Avizul Consiliului Legislativ și Rapoartele dela Cameră și Senat și un Indice Alfabetic complet de **E. Cristoforeanu**, Avocat. **Lei 120.**

LEGEA SUSPENDĂRII EXECUȚIILOR SILITE IMOBILIARE, din Dec 1932, adnotată și comentată, doctrină, desb. parlamentare de D-nii **I. Gr. Periețeanu** și **Alfred Fulga**, avocați. **Prețul 60 lei.** Exp. pe velină **80 lei.**